

С. О. Грицай,

кандидат юридичних наук, доцент

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0051-6149>

ЗМІНА ПРОФІЛЬНОГО ЗАКОНУ ПРО ВІРТУАЛЬНІ АКТИВИ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РЕГЛАМЕНТУ МіСА

Інститут права та суспільних відносин
Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»
вул. Львівська, 23, 04071, м. Київ, Україна
E-mail: instityt-ukraina@ukr.net

Мета: Верховна Рада України прийняла 17.02.2022 р. Закон України «Про віртуальні активи» № 2074-ІХ. Повноцінний запуск українського ринку віртуальних активів планувався законодавцями з 01.10.2022 р. одночасно з прийняттям Законопроекту № 7150, який так досі і не був прийнятий (на момент проведення дослідження). Що саме стало причиною і які наслідки це може мати, ми і спробуємо встановити, провівши дослідження у даній роботі. **Методологічна основа** дослідження включає в себе сукупність філософських, загальнонаукових і спеціальних правових методів наукового пізнання. При проведенні дослідження використовувалася система методів наукового пізнання. **Результати:** перша редакція Закону України «Про віртуальні активи», прийнята 15.03.2022 р., стала індикатором того, що у перспективі українські компанії та міжнародні інвестори зможуть легально працювати в Україні. Але на сьогоднішньому етапі Закон України «Про віртуальні активи» носить більш декларативний характер. І розкриє свій потенціал тільки після приведення його до норм регламенту МіСА, створення та затвердження підзаконних актів. **Обговорення:** за період із 17.02.2022 р., а саме з моменту ухвалення Парламентом України Закону № 2074 та до початку 2023 року, відбулися значні події. Серед таких впливових подій можна відзначити той факт, що 23.06.2022 р. Україна набула статусу кандидата на членство в Європейській Союз. Одночасно з цим, Європейський Союз суттєво оновив Регламент регулювання ринку криптоактивів (МіСА). Тому вітчизняне законодавство, що регулює віртуальні активи, необхідно переглянути, через імплементацію Регламенту регулювання ринку криптоактивів.

Ключові слова: МіСА; віртуальні активи; стейблкоїн; криптовалюта; біткоїн; електронні гроші; грошовий сурогат.

Постановка проблеми та її актуальність. У листопаді 2022 року, в інтерв'ю Інформаційному агентству «Інтерфакс-Україна» віце-прем'єр-міністр цифрової трансформації України заявив: «Нам потрібно терміново закінчити те завдання, яке ми почали робити: легалізацію віртуальних активів в Україні. Ми прийняли базовий закон «Про віртуальні активи», який був драйвером законодавчого процесу [...]. За даними провідних блокчейн-аналітичних компаній, ми перебуваємо серед світових лідерів за використанням криптовалют. Але для розвитку криптоіндустрії у правовому полі потрібно зробити все необхідне для її легалізації. Для нас це зараз до-

сить чутливе питання: і з точки зору податкових надходжень у бюджет, і з точки зору довіри інших країн. Ми за легалізацію цього прогресивного технологічного сектору, щоб бізнес міг розвиватись, держава – розвивати цифрову економіку та отримувати податки.» [7].

Не сформована законодавча база в Україні, якщо не сказати про взагалі її відсутність (беручи до уваги «заморожений» Закон України «Про віртуальні активи»); за даними світового аналітичного інтернет-видання Chainalysis, що наведені у Таблиці 1, не завадила Україні посісти третє місце серед світових лідерів щодо використання криптовалют.

Рейтинг за глобальних індексів щодо впровадження криптовалют країнами світу у 2022 році, від Chainalysis [15]

Загальний порядковий № рейтингу	Країна	Порядковий № за об'ємами De-Fi транзакцій	Порядковий № за об'ємами Ce-Fi транзакцій	Порядковий № за обсягом торгів на P2P біржах
1	В'єтнам	5	2	7
2	Філіппіни	4	66	13
3	Україна	6	39	10
4	Індія	1	82	1
5	США	3	111	3

З аналізу Таблиці 1, Україна, виходячи з загальних показників, випередила таких технологічних гігантів: США займає 5 місце, Китай займає 10 місце, Великобританія 17 місце [15].

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Верховна Рада України прийняла 17.02.2022 р. Закон України «Про віртуальні активи» № 2074-IX (надалі - Закон 2074) [9], який був 15.03.2022 р. підписаний Президентом України, після врахованих змін, згідно його раніше поданих пропозицій [11]. Згідно п.1 Розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону 2074, сам закон набере чинності: а) з дня набрання чинності закону України про внесення змін до Податкового кодексу України, щодо особливостей оподаткування операцій з віртуальними активами; б) впровадження Державного реєстру постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, про що додатково зазначено у п.2 Розділу VI Прикінцеві та перехідні положення, як обмеження в можливості застосування санкцій передбачених статтею 23 Закону 2074. Для виконання приписів п.1 Розділу VI Закону 2074 та з метою введення його в дію, Верховна Рада України 13.03.2022 р. зареєструвала законопроект № 7150 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами» (надалі – Законопроект 7150) [10].

Виклад основного матеріалу дослідження. Європейські регулятори вперше згадали про необхідність регулювання ринків крипто-активів (надалі – Markets in Crypto-Assets Regulation або MiCA) незабаром після того, як Facebook запуснув стейблкоїн Libra. Міністр фінансів Франції

заявив через кілька хвилин після запуску проекту, що Libra ніколи не стане суверенною валютою і потребуватиме надійного захисту прав споживачів. Банкрутства FTX, Terra і Celsius Network посилили рішучість влади. Європа визначила, що існуюче законодавство не може бути застосоване до більшості крипто-активів та їх постачальників. Тому було створено нове, яке регулює крипту та діяльність крипто-компаній [14].

Рада ухвалила свій переговорний мандат щодо MiCA 24 листопада 2021 року. Переговори між спів-законодавцями розпочалися 31 березня 2022 року і закінчилися тимчасовою угодою, досягнутої 05 жовтня 2022 року [17].

5 жовтня 2022 року законодавці Євросоюзу схвалили текст законопроекту Markets in Crypto Assets Regulation (MiCA) [16], який стане основою для регулювання криптовалют у Європейського Союзу. А вже 10 жовтня члени Комітету з економічних та валютних питань Європейського парламенту ухвалили законопроект про регулювання криптовалют, таким чином підтримавши регламент MiCA та всі відповідні положення.

За словами представників Комітету Євросоюзу, ініціатива MiCA зможе вплинути на здатність учасників ринку диверсифікувати свій бізнес за рахунок розробки стратегії крипто-активів, а також на здібності підвищувати довіру перед банками та пропонувати крипто-компаніям єдину ліцензію для роботи в ЄС. Цей регламент залишилося лише ухвалити Європейському парламенту до кінця місяця жовтня 2022

року, після чого він набуде чинності після спливу терміну 18 місяців [19].

Однак, на початку 2023 року Європейський парламент переніс розгляд регламенту регулювання криптовалют на території ЄС, відомий як МіСА, на квітень 2023 року. За інформацією преси, перекладачі не встигають опрацювати 400 сторінок документа для перекладу 24 офіційними мовами країн-членів блоку [1].

Очікується, що Європейський парламент проголосує за МіСА у квітні 2023 року. Після ухвалення документ стане Законом у кожній з 27 країн-членів ЄС. Регламент набуде чинності після 18-місячного перехідного періоду [14].

Таким чином можна констатувати, що регламент МіСА вступить у закону силу не раніше середини 2024 року.

На фоні розробки та прийняття регламенту МіСА, згадаємо, що 28.02.2022 року Україна подала заявку на членство у Європейському Союзі. У свою чергу Рада Європейського Союзу 07.03.2022 року звернулася до Європейської комісії з проханням надати свій висновок по заявці від України. І вже 17 червня 2022 року Європейська комісія оприлюднила свій висновок, у якому рекомендувала визнати європейську перспективу Україні та надати статус кандидата на вступ до європейської спільноти. 23 червня 2022 року лідери Європейського Союзу у Брюсселі схвалили рекомендації Європейської комісії, щодо надання Україні статусу кандидата на вступ у Європейський Союз [18].

У зв'язку з набуттям Україною статусу кандидата на членство в ЄС, норми вітчизняного законодавства, зокрема і щодо віртуальних активів, повинні бути адаптовані до європейських стандартів, не виключенням буди і регламенту МіСА.

Національний інститут стратегічних досліджень, на фоні аналізу Закону України «Про віртуальні активи» в контексті прийняттям України у кандидати в члени Європейського Союзу, - серед ряду основних проблемних питань, які потребують вирішення на сучасному етапі розвитку для впорядкування обігу віртуальних активів в Україні, зазначив: класифікація та аналіз крипто-активів відповідно до міжнародних та європейських нормативно-правових актів і ста-

ндартів згідно з їх основними характеристиками та економічними цілями. Проведення детального аналізу класифікації різних категорій віртуальних активів необхідне для забезпечення належного регулювання та контролю відповідно до їх характеристик і ризиків. На основі аналізу різних віртуальних активів доцільно встановити вимоги для ринків тих віртуальних активів, які в цей час не підпадають під дію законодавства України. У міжнародній практиці найпоширеніша класифікація віртуальних активів стосується активів цінних паперів, платіжних активів, які призначені для використання як засіб платежу, та корисних активів, котрі призначені для надання цифрового доступу до програм або послуг [8].

Також Національний інститут стратегічних досліджень з метою вирішення першочергових проблем, зокрема і тієї що нами приведена вище, у сфері впорядкування обігу віртуальних активів в Україні рекомендував, як доцільне: створити робочу групу з розроблення та приведення у відповідність нормативно-правової бази, що необхідна для реалізації Закону України «Про віртуальні активи» задля створення прогресивної моделі регулювання обігу віртуальних активів в Україні, залучаючи до роботи компетентні органи, зокрема Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку, Національний банк України, Міністерство фінансів України, Міністерство цифрової трансформації України, Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, та інші органи виконавчої влади [8].

Як повідомив Урядовий портал, 17.11.2022 р. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку створила консультативну раду для отримання якісної експертизи та професійної оцінки у напрямку впровадження віртуальних активів. Основним завданням ради є розробка та узгодження законопроекту про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування операцій з віртуальними активами та змін до Закону України «Про віртуальні активи». А також узгодження інших питань щодо нормативного врегулювання діяльності на ринку віртуальних активів. До складу ради увійдуть представники профільних органів,

провідних фахівців ринку та інші зацікавлені учасники. Для Комісії важлива та цікава думка всіх сторін процесу, тому вона готова до відкритого конструктивного діалогу [5].

Перше засідання Консультаційної ради з питань регулювання віртуальних активів (надалі – Консультаційна рада), яка організована Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (надалі – НКЦПФР), відбулося 01.12.2022 р. У заході взяли участь: представники Офісу Президента, керівництво та фахівці НКЦПФР, спеціалісти Національного банку України, представники депутатського корпусу, профільних органів, провідних фахівців ринку і інші учасники. Учасники, під час засідання, обговорили важливість швидкого запуску ринку віртуальних активів в Україні та напрямки діяльності, розглянули Європейський регламент MiCA (Markets in Crypto assets). Також ознайомились з вже розробленими змінами до статей щодо сфери застосування, визначення термінів базового закону «Про віртуальні активи» та концепцією оподаткування [3; 4].

За результатами зустрічі 01.12.2022 року Консультаційної ради, НКЦПФР вже 27.12.2022 року на своїй офіційній сторінці відзвітувало: Консультаційна рада розпочала обговорення та напрацювання законодавчих змін, необхідних для запуску ринку крипто-активів в Україні. Перший драфт законопроекту планується підготувати вже до кінця січня 2023 року. Наразі експерти ради розглядають Європейський регламент MiCA, засади якого мають бути покладені в основу законопроекту та відповідно імплементовані в національне нормативне поле. Зокрема, протягом поточного тижня триватиме обговорення та збір пропозицій і коментарів щодо ліцензування та умов діяльності постачальників послуг (Розділ II регламенту MiCA). Крім того, найближчим часом буде запропоновано до розгляду питання віртуальних активів, які не є токенами з прив'язкою до активів та токенами електронних грошей (Розділ III регламенту MiCA) [6].

Заступник Керівника Офісу Президента України Ростислав Шурма під час засідання Консультаційної ради зазначив: «Сьогодні ми повинні сконцентрувати свої зусилля на спільній

роботі по запровадженню ринку віртуальних активів в Україні. У нас є відповідальний орган – це Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, яка активно вже працює з міжнародними партнерами та профільними органами. Але має бути максимальна залученість всіх сторін до цього процесу, адже ми працюємо на результат вже зараз» [3; 4].

«Комісія активно працює з міжнародними колегами із Ernst&Young, за підтримки проекту USAID Financial Sector Reform, та іншими профільними органами над імплементацією європейського регламенту MiCA в український ринок віртуальних активів. І ми вдячні за ті результати, що маємо сьогодні та експертизу, яку отримали. Саме ці спільні напрацювання стануть фундаментом ключових змін до основного закону про віртуальні активи та Податкового кодексу України», - повідомив зі свого боку Голова НКЦПФР Руслан Магомедов [3; 4].

Своєю чергою народний депутат України Ярослав Железняк зауважив: «Наш комітет і я особисто готові підтримати та допомогти команді Комісії у роботі над законодавчими та податковими змінами задля запуску ринку віртуальних активів в Україні. Мета проста – зробити обіг кріпти в Україні легальним та безпечним, але за принципом «не нашкодь», щоб ринок отримав не зарегульованість, а стимули для розвитку та конкурентні переваги. Це важливий для нашої країни крок вперед як з економічної точки зору, так із міжнародної» [3; 4].

Юрій Бойко, як один з членів НКЦПФР, в інтерв'ю дав своє бачення про зміни, що готуються, та майбутнє регулювання віртуальних активів в Україні [12]. На питання, чи правильно розуміти, що прописану в законі «Про віртуальні активи» класифікацію видів таких активів та послуг змінять? Наразі вона досить сильно відрізняються від стандартів MiCA. Він дав розширену відповідь:

«Так, все вірно. MiCA дає більш широке визначення термінів, але, з іншого боку, чітко розділяє їх на три категорії. Це Asset referenced tokens (ARTs) — токени з прив'язкою до активів, Electronic money tokens (EMTs) — токени електронних грошей та усі інші криптоактиви (включно з сервісними токенами). Саме така

класифікація буде закладена до українського законодавства. Також в МіСА чітко визначено десять послуг, серед яких є біржова ліцензія як окремий вид. Ці послуги будуть відображені в оновленому законі, а саме: зберігання та адміністрування віртуальних активів від імені третіх осіб; функціонування торговельного майданчика для віртуальних активів; обмін віртуальних активів на грошові кошти; обмін віртуальних активів на інші віртуальні активи; виконання замовлень на віртуальні активи від імені третіх осіб; розміщення віртуальних активів; надання послуг з переказу віртуальних активів від імені третіх осіб; отримання і передача замовлень на віртуальні активи від імені третіх осіб; надання консультацій щодо віртуальних активів; діяльність з управління портфелем віртуальних активів. На жаль, в законі «Про віртуальні активи» цього всього не було і там був описаний інший підхід. Зокрема, для того, щоб біржа працювала, потрібно було отримати ліцензію на два або ж три види послуг. Всього в законі було чотири види послуг.» [12].

На наступне питання до Юрія Бойка, що МіСА теж передбачає, що для роботи біржі потрібно отримати ліцензії на декілька видів послуг. Чи правильно стверджувати, що з огляду на те, як функціонує зараз ринок, біржа може виступати одночасно як зберігач віртуальних активів, як організатор торгівлі та як брокер? Член НКЦПФР відповів:

«Не хочу детально розбирати бізнес-моделі кожної окремої біржі. Однак, все вірно. Для того, щоб надавати весь необхідний комплекс сервісних послуг кінцевому споживачеві, має бути декілька ліцензій, які отримуватиме біржа. В МіСА є розуміння та вимоги до всіх видів ліцензій та ліцензіатів [...]. Україна є одним з лідерів за обігом віртуальних активів у світі, у нас відкрито більше 5 млн криптогаманців. І ми можемо стати «законодавцем мод». Враховуючи тиск ринку, в хорошому сенсі, та стрімкий його розвиток – це все дає нам поштовх до швидких дій. Ця індустрія потребує легалізації віртуальних активів в Україні для розвитку бізнесу вже зараз. Ми обрали для себе концепцію запровадження МіСА до нашого базового закону. Далі у нас будуть з'являтися так звані «пісочниці»,

оскільки МіСА не покриває певні ринки, такі як DeFi та NFT. Чому? Бо сама єврорегуляція не має якісної практики з нагляду за даними секторами індустрії. Ми не можемо бути в стороні від цих сегментів. Я впевнений, що в регуляторів нашого базового закону будуть «пісочниці», де будуть тестуватися такі моменти.» [12].

Також Юрій Бойко розповів, як відбуватиметься обіг вже існуючих віртуальних активів на території України:

«Все досить просто. Концепт, який закладений до МіСА, визначає таке поняття, як публічна пропозиція. Після легалізації обігу віртуальних активів в Україні ці оференти мають виконувати умови публічної пропозиції. Ті компанії, які не відповідатимуть вимогам, на жаль, в них не буде обігу з публічною пропозицією в Україні. В цілому, це все зводиться до вимог до white paper, де мають бути описані характер ризиків для інвестора, суть технології тощо [...]. Це буде новий термін «оферент» — особа (фізична чи юридична), яка може здійснювати публічну пропозицію віртуальних активів. Якщо говорити про публічну пропозицію, то це повідомлення третіх осіб у будь-якій формі та будь-якими засобами. Воно містить достатньо інформації про умови пропозиції та віртуальні активи, що пропонуються для прийняття потенційними власниками рішення щодо купівлі таких віртуальних активів. Тобто пропозиція для невизначеного кола осіб.» [12].

Як повідомили у Мінцифрі, наразі в межах робочої групи за участю НКЦПФР, Нацбанку, міністерства та учасників ринку регулятори працюють над відповідними поправками до закону «Про віртуальні активи». І мова може йти про суттєві зміни документу: «Перегляд, можливо, стосуватиметься навіть прийнятої класифікації віртуальних активів. Також переглядатимуться умови первинної пропозиції віртуальних активів та ще багато іншого» [13].

Без внесення концептуальних змін до закону «Про віртуальні активи» та Цивільного кодексу щодо визначення їхньої правової природи і чіткої класифікації зі зрозумілими критеріями віднесення до того чи іншого виду віртуальних активів розробка норм щодо їх оподаткування є неможливою. Про це заявили у НКЦПФР. Про-

позиції щодо змін до Податкового кодексу мають подати окремим законопроектом. Наразі особливості оподаткування обговорюються регуляторами та учасниками ринку паралельно з опрацюванням оновлення закону про віртуальні активи, але необхідність узгодити багато комплексних питань та воєнний стан можуть уповільнити процес [13].

Під час заходу Blockchain Hub Davos, керівник директорату цифрової економіки Мінцифри Юлія Пархоменко розповіла що користувачі з України зможуть захистити свої вкладення в крипто-активах, коли Закон «Про віртуальні активи» набуде чинності. Адже законодавство захищатиме крипто-біржам, зареєстрованим в Україні, використовувати кошти своїх клієнтів без їхнього попереднього дозволу. Легалізація віртуальних активів дозволить крипто-бізнесу працювати офіційно, залучати інвестиції в економіку та збільшувати податкові надходження до держбюджету. Ми прагнемо захистити крипто-активи українців та допомогти уникнути шахрайських схем, зокрема, через адаптацію нашого законодавства. Оскільки Україна отримала статус кандидата на членство ЄС, необхідно адаптувати наш Закон до європейських норм MiCA (Markets in Crypto-Assets). Працюємо над цим спільно з Нацкомісією з цінних паперів та Нацбанком [2; 20].

Перша редакція (а виходячи з проведеного дослідження ми майже впевнені що будуть наступні) Закону України «Про віртуальні активи», яка прийнята 15.03.2022 року, стала індикатором того, що у перспективі українські компанії та міжнародні інвестори зможуть легально працювати в Україні. Тобто діяльність усякого роду крипто-установ, обмінники, бірж, стартапів, - здійснюватиметься у правовому полі держави. І у свою чергу держава захищатиме віртуальні активи що належать установам, підприємствам та громадянам від різного роду незаконних на них посягань. Але на сьогоднішньому етапі Закон України «Про віртуальні активи» поки що носить більш декларативний характер. І розкриє свій потенціал тільки після приведення його до норм регламенту MiCA, створення та затвердження підзаконних актів. Мова іде про зміни, які потрібно ввести як до самого Закону

України «Про віртуальні активи» так і до ряду чинних законів-сателітів, зокрема серед іншого пріоритет мають зміни і у Податковому кодексі України, а також розробка відповідних до законів нових відомчих інструкції та наказів міністерств та відомств. Криптовалютна екосистема, яку намагаються створити в Україні, що призначена для взаємодії держави та іноземних і вітчизняних інвесторів крипто-бізнесу, на сьогодні перебуває тільки на стадії її формування.

Висновки. За період з 17.02.2022 року, а саме з моменту ухвалення Парламентом України Закону 2074 та до початку 2023 року, відбулися значні події. Вони суттєво вплинули на задуми Парламенту України, щодо запуску з 01.10.2022 року обов'язкових змін до Податкового кодексу України (щодо оподаткування віртуальних активів) та одночасного введення у дію Закону 2074.

Серед таких впливових подій можна відзначити той факт, що 23.06.2022 року Україна набула статусу кандидата на членство в Європейський союз. Одночасно з цим, Європейський Союз суттєво оновив Регламент регулювання ринку криптоактивів (MiCA) [17]. Тому вітчизняне законодавство що регулює віртуальні активи необхідно адаптувати до існуючих європейських регуляторних механізмів, зокрема і до Регламенту регулювання ринку криптоактивів (MiCA).

Європейський регламент MiCA має бути покладений в основу нової редакції Закону України «Про віртуальні активи», так серед іншого, потрібно щоб:

- класифікація та визначення віртуальних активів відповідали Розділу III регламенту MiCA, а саме: 1) Asset referenced tokens (ARTs) — токени з прив'язкою до активів; 2) Electronic money tokens (EMTs) — токени електронних грошей; 3) та усі інші криптоактиви (включно з сервісними токенами). Замість існуючого поділу у Законі 2074 на не забезпечені та забезпечені віртуальні активи, останні у свою чергу виділяє фінансовий віртуальний актив, що має поділ на забезпечений фінансовими інструментами та забезпечений валютними цінностями;

- ліцензування та умови діяльності постачальників послуг відповідали Розділ II регламенту

МіСА, а саме мали десять видів послуг: 1) зберігання та адміністрування віртуальних активів від імені третіх осіб; 2) функціонування торговельного майданчика для віртуальних активів; 3) обмін віртуальних активів на грошові кошти; 4) обмін віртуальних активів на інші віртуальні активи; 5) виконання замовлень на віртуальні активи від імені третіх осіб; 6) розміщення віртуальних активів; 7) надання послуг з переказу віртуальних активів від імені третіх осіб; 8) отримання і передача замовлень на віртуальні активи від імені третіх осіб; 9) надання консультацій щодо віртуальних активів; 10) діяльність з управління портфелем віртуальних активів. Замість існуючих чотирьох у первинній редакції Закону 2074;

- зобов'язати усіх гравців крипто-ринку, у т.р. біржові платформи формувати «White paper», у якому зазначати основну інформацію про віртуальний актив та/або ICO – проект. Зазначимо що прообраз міститься у ст.15 Закону 2074, у вигляді обов'язку у розміщенні «публічної інформації»;

- ввести санкції за інформацію у «White paper», що вводить споживачів в оману;

- для споживачів обов'язкового формування зрозумілого «Disclaimer» із попередженням про ризик втрат їх інвестицій та заощаджень, зокрема що зберігаються на віртуальних платформах крипто-бірж, крипто-обмінниках, та інших гравців крипто-ринку;

- ввести відповідальність гравців крипто-ринку, як то постачальників послуг та інших, у разі втрати коштів споживачів крипто-індустрії.

- доопрацювати наявний прообраз механізму «публічної пропозиції» у первинній редакції Закону 2074 до існуючого механізму у Регламенті МіСА.

Як шляхи подальшої дослідницької роботи, окремо від процесу імплементації Регламенту МіСА у вітчизняне законодавство (Закон 8074), потрібно розробляти законодавчі акти, які регулюють так звані «пісочниці», оскільки МіСА не передбачає регулювання у повному обсязі DeFi та NFT, а можливо з'являться і інші технології криптовалют - де і можна було би оперативна проводити регламентацію з їх діяльності та працювати практичний досвіду з їх регуляції.

Література

1. В ЄС запропонували вимоги до зберігання криптовалют банками. *ForkLog*. 24.01.2023. URL: <https://forklog.com.ua/zakonodavtsi-yes-zaproponuvaly-zhorstki-vymogy-do-zberigannya-kryptovalyut-bankamy/> (дата звернення: 24.01.2023).

2. В Україні біткоїн-біржам заборонять використовувати кошти клієнтів без дозволу. *ForkLog*. 19.01.2023. URL: <https://forklog.com.ua/zareyestrovanyum-v-ukrayini-bitkoyin-birzham-zaboronyat-vykorystovuvaty-koshty-kliyentiv-bez-yih-dozvolu/> (дата звернення: 24.01.2023).

3. Відбулось перше засідання Консультаційної ради з питань регулювання віртуальних активів. (01.12.2022). Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, 2022. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/vidbulos-pershe-zasidannia-konsultatsiinoi-rady-z-pytan-rehuliuвання-virtualnykh-aktyviv/> (дата звернення: 30.01.2023).

4. Кабінет Міністрів України – відбулось перше засідання Консультаційної ради з питань регулювання віртуальних активів. (01.12.2022). Урядовий портал, 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/vidbulos-pershe-zasidannia-konsultatsiinoi-rady-z-pytan-rehuliuвання-virtualnykh-aktyviv> (дата звернення: 30.01.2023).

5. Кабінет Міністрів України – професійний діалог: НКЦПФР створила консультаційну раду з питань регулювання віртуальних активів. (17.11.2022). Урядовий портал, 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/profesijnij-dialog-nkcpr-stvorila-konsultacijnu-raduz-pitan-regulyuvannya-virtualnih-aktiviv> (дата звернення: 31.01.2023).

6. Консультаційна рада з питань регулювання віртуальних активів приступила до розробки змін в профільний закон. (27.12.2022). Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, 2022. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/konsultatsiina-rada-z-pytan-rehuliuвання-virtualnykh-aktyviv-prystupyla-do-rozrobky-zmin-v-profilnyi-zakon/> (дата звернення: 31.01.2023).

7. Нам необхідно негайно завершити легалізацію віртуальних активів в Україні – віце-прем'єр Федоров. *Інтерфакс-Україна*.

29.11.2022. URL: <https://interfax.com.ua/news/interview/875292.html> (дата звернення: 23.01.2023).

8. Олійник Д.І. Обіг віртуальних активів в Україні. (27.06.2022). Київ, Україна: Національний інститут стратегічних досліджень, 2022. С. 6. URL: <http://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/obih-virtualnykh-aktyviv-v-ukrayini> (дата звернення: 31.01.2023).

9. Про віртуальні активи. Закон України від 17 лют. 2022 р. № 2074-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2074-20> (дата звернення: 15.04.2022).

10. Проект Закону Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами. Законопроект від 13 бер. 2022 р. № 7150. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39211> (дата звернення: 15.04.2022).

11. Пропозиції Президента України до Закону «Про віртуальні активи». Картка законопроекту. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/2698> (дата звернення: 16.04.2022).

12. У НКЦПФР розкрили деталі концепції оподаткування криптовалют. *ForkLog*. 17.01.2023. URL: <https://forklog.com.ua/nktspfr-pro-opodatkovannya-kryptovalyut-v-ukrayini-ta-zminy-do-zakonu-pro-virtualni-aktyvy-interv-yu/> (дата звернення: 26.01.2023).

13. Що відбувається з регулюванням криптовалют в Україні. *ForkLog*. 19.09.2022. URL: <https://forklog.com.ua/robota-nad-opodatkovanniam-ta-faktor-mica-shho-vidbuvayetsya-z-regulyuvanniam-kryptovalyut-v-ukrayini/> (дата звернення: 24.01.2023).

14. Які закони будуть діяти для європейських криптовалютних компаній через рік? *GagarinNews*. 20.01.2023. URL: <https://gagarin.news/ua/news/how-mica-regulation-will-change-the-european-crypto-sphere/> (дата звернення: 26.01.2023).

15. Chainalysis T. 2022 Global Cryptocurrency Adoption Index. *Chainalysis*. 14.09.2022. URL: <https://blog.chainalysis.com/reports/2022-global-crypto-adoption-index/> (accessed: 24.01.2023).

16. Proposal for a regulation of the European parliament and of the council on markets in crypto-assets, and amending directive (eu) 2019/1937.

(05.10.2022). № 13198/22. 380 p. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13198-2022-INIT/en/pdf> (accessed: 25.01.2023).

17. Digital finance: agreement reached on European crypto-assets regulation (MiCA). *European Council*. 30.06.2022. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/30/digital-finance-agreement-reached-on-european-crypto-assets-regulation-mica/> (accessed: 24.01.2023).

18. European Council conclusions on Ukraine, the membership applications of Ukraine, the Republic of Moldova and Georgia, Western Balkans and external relations, 23 June 2022. *Council of the EU and the European Council*. 23.06.2022. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/23/european-council-conclusions-on-ukraine-the-membership-applications-of-ukraine-the-republic-of-moldova-and-georgia-western-balkans-and-external-relations-23-june-2022/> (accessed: 20.07.2022).

19. Регулювання ринку криптоактивів. Регламент MiCA 2022. *L&M Finance Group ua*. 19.10.2022. URL: <https://lmfgr.com/tpost/ezucha2ia1-regulyuvannya-rinku-kriptoaktivv-reglame> (accessed 26/01/2023).

20. Telegram: Contact @mintsyfra. Які зміни у сфері віртуальних активів очікують українців найближчим часом. (19.01.2023). URL: <https://t.me/mintsyfra/3731> (accessed 25/01/2023).

References

1. V YeS zaproponovaly vymohy do zberihannia kryptovalyut bankamy [EU proposes requirements for cryptocurrency storage by banks]. *ForkLog*. 24.01.2023. URL: <https://forklog.com.ua/zakonodavtsi-yes-zaproponovaly-zhorstki-vymogy-do-zberigannya-kryptovalyut-bankamy/> (accessed: 24.01.2023).

2. V Ukraini bitcoini-birzham zaboroniat vykorystovuvaty koshty klientiv bez dozvolu [In Ukraine, bitcoin exchanges will be prohibited from using customer funds without permission]. *ForkLog*. 19.01.2023. URL: <https://forklog.com.ua/zareyestrovanyim-v-ukrayini-bitkoyin-birzham-zaboronyat-vykorystovuvaty-koshty-kliientiv-bez-yih-dozvolu/> (accessed: 24.01.2023).

3. Vidbulos pershe zasidannia Konsultatsiinoi rady z pytan rehulivannia virtualnykh aktyviv

[The first meeting of the Advisory Council on the Regulation of Virtual Assets was held]. (01.12.2022). Natsionalna komisiia z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku [National Securities and Stock Market Commission], 2022. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/vidbulos-pershe-zasidannia-konsultatsiinoi-rady-z-pytan-rehuliuвання-virtualnykh-aktyviv/> (accessed: 30.01.2023).

4. Kabinet Ministriv Ukrainy - Vidbulos pershe zasidannia Konsultatsiinoi rady z pytan rehuliuвання virtualnykh aktyviv [The Cabinet of Ministers of Ukraine - The first meeting of the Advisory Council on the Regulation of Virtual Assets took place]. (01.12.2022). Uriadovyi portal, 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/vidbulos-pershe-zasidannia-konsultatsiinoi-rady-z-pytan-rehuliuвання-virtualnykh-aktyviv> (accessed: 30.01.2023).

5. Kabinet Ministriv Ukrainy - Profesiyni dialoh: NKTsPFR stvoryla konsultatsiinu radu z pytan rehuliuвання virtualnykh aktyviv [The Cabinet of Ministers of Ukraine - Professional Dialogue: NSSMC establishes advisory council on regulation of virtual assets]. (17.11.2022). Uriadovyi portal, 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/profesiynij-dialog-nkcpfr-stvorila-konsultacijnu-radu-z-pitan-reguluvannya-virtualnih-aktiviv> (accessed: 31.01.2023).

6. Konsultatsiina rada z pytan rehuliuвання virtualnykh aktyviv prystupyla do rozrobky zmin v profilnyi zakon [The Advisory Council for the Regulation of Virtual Assets has begun drafting amendments to the relevant law]. (27.12.2022). Natsionalna komisiia z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku [National Securities and Stock Market Commission], 2022. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/konsultatsiina-rada-z-pytan-rehuliuвання-virtualnykh-aktyviv-prystupyla-do-rozrobky-zmin-v-profilnyi-zakon/> (accessed: 31.01.2023).

7. Nam neobkhidno nehaino zavershyty lehali-zatsiiu virtualnykh aktyviv v Ukraini – vitse-premier Fedorov [We need to immediately complete the legalization of virtual assets in Ukraine - Deputy Prime Minister Fedorov]. *Interfaks-Ukraina*. 29.11.2022. URL: <https://interfax.com.ua/news/interview/875292.html> (accessed: 23.01.2023).

8. Oliinyk D.I. Obih virtualnykh aktyviv v Ukraini [Turnover of virtual assets in Ukraine]. (27.06.2022). Kyiv, Ukraina: Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen [National Institute for Strategic Studies], 2022. С. 6. URL: <http://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/obih-virtualnykh-aktyviv-v-ukrayini> (accessed: 31.01.2023).

9. Pro virtualni aktyvy [About virtual assets]. Zakon Ukrainy, 17.02.2022 № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2074-20> (accessed: 15.04.2022).

10. Proekt Zakonu Pro vnesennia zmin do Po-datkovoho kodeksu Ukrainy shchodo opodatkuвання operatsii z virtualnymi aktyvamy [Draft Law on Amendments to the Tax Code of Ukraine on Taxation of Transactions with Virtual Assets]. Draft Law. 13.03.2022 № 7150. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39211> (accessed: 15.04.2022).

11. Propozytsii Prezydenta Ukrainy do Zakonu «Pro virtualni aktyvy» [Proposals of the President of Ukraine to the Law "On Virtual Assets"]. Kartka zakonoproektu. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/2698> (accessed: 16.04.2022).

12. U NKTsPFR rozkryly detali kontseptsii opodatkuвання kryptovaliut [The NSSMC reveals details of the concept of cryptocurrency taxation]. *ForkLog*. 17.01.2023. URL: <https://forklog.com.ua/nktspfr-pro-opodatkuвання-kryptovaliut-v-ukrayini-ta-zminy-do-zakonu-pro-virtualni-aktyvy-interv-yu/> (accessed: 26.01.2023).

13. Shcho vidbuvaetsia z rehuliuванняm kryptovaliut v Ukraini [What is happening with cryptocurrency regulation in Ukraine]. *ForkLog*. 19.09.2022. URL: <https://forklog.com.ua/robotanad-opodatkuванняm-ta-faktor-mica-shho-vidbuvaetsia-z-reguluvannya-kryptovaliut-v-ukrayini/> (accessed: 24.01.2023).

14. Yaki zakony budut diiaty dlia yevropeiskykh kryptovaliutnykh kompanii cherez rik? [What laws will be in force for European cryptocurrency companies in a year?] *GagarinNews*. 20.01.2023. URL: <https://gagarin.news/ua/news/how-mica-regulation-will-change-the-european-crypto-sphere/> (accessed: 26.01.2023).

15. Chainalysis T. 2022 Global Cryptocurrency Adoption Index. *Chainalysis*. 14.09.2022. URL:

<https://blog.chainalysis.com/reports/2022-global-crypto-adoption-index/> (accessed: 24.01.2023).

16. Proposal for a regulation of the European parliament and of the council on markets in crypto-assets, and amending directive (eu) 2019/1937. (05.10.2022). № 13198/22. 380 p. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13198-2022-INIT/en/pdf> (accessed: 25.01.2023).

17. Digital finance: agreement reached on European crypto-assets regulation (MiCA). *European Council*. 30.06.2022. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/30/digital-finance-agreement-reached-on-european-crypto-assets-regulation-mica/> (accessed: 24.01.2023).

18. European Council conclusions on Ukraine, the membership applications of Ukraine, the Republic of Moldova and Georgia, Western Balkans and external relations, 23 June 2022. *Council of the EU and the European Council*. 23.06.2022.

URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/23/european-council-conclusions-on-ukraine-the-membership-applications-of-ukraine-the-republic-of-moldova-and-georgia-western-balkans-and-external-relations-23-june-2022/> (accessed: 20.07.2022).

19. Rehulivannia rynku kryptoaktyviv [Regulation of the crypto asset market]. Rehlament MiCA 2022 [MiCA 2022 Regulation]. *L&M Finance Group ua*. 19.10.2022. URL: <https://lmfgr.com/tpost/ezucha2ia1-regulyvannya-rinku-kriptoaktivv-reglame> (accessed 26.01.2023).

20. Telegram: Contact @mintsyfra. Yaki zminy u sferi virtualnykh aktyviv ochikuiut ukrainsiv naiblyzhchym chasom [What changes in the field of virtual assets are expected in the near future]. (19.01.2023). URL: <https://t.me/mintsyfra/3731> (accessed 25.01.2023).

**AMENDMENTS TO THE SPECIALIZED LAW ON VIRTUAL ASSETS:
IMPLEMENTATION OF THE EUROPEAN MiCA REGULATION**

Institute of Law and Social Relations
of The Open International University of Human Development "Ukraine"
Lvivska Street, 23, 04071, Kyiv, Ukraine
E-mail: instytut-ukraina@ukr.net

Aim: on February 17, 2022, the Parliament of Ukraine adopted the Law of Ukraine "On Virtual Assets" No. 2074-IX. The full launch of the Ukrainian virtual asset market was planned by lawmakers from 01.10.2022 simultaneously with the adoption of Draft Law No. 7150, which has not yet been adopted (at the time of the study). What exactly was the reason and what consequences this may have, we will try to establish by conducting a study in this paper. **Methods:** the research was based on the analysis of the legal framework of Ukraine, the European Union and other international acts, including those ratified by the Parliament of Ukraine. The research objective required an in-depth study of its individual components, for which the study is divided into a number of stages in order to form the necessary sequence of conclusions. The methodological basis of the study includes a combination of philosophical, general scientific and special legal methods of scientific knowledge. The study was conducted using the system of methods of scientific cognition. **Results:** the first version (and based on our research, we are almost certain that there will be subsequent versions) of the Law of Ukraine "On Virtual Assets", which was adopted on 15.03.2022, was an indicator that in the future Ukrainian companies and international investors will be able to operate legally in Ukraine. However, at this stage, the Law of Ukraine "On Virtual Assets" is still more declarative in nature. And it will unleash its potential only after it is brought in line with the MiCA regulations, and after the creation and approval of bylaws. **Discussion:** significant events have taken place since February 17, 2022, namely since the adoption of Law 2074 by the Parliament of Ukraine and until the beginning of 2023. Among such influential events is the fact that on June 23, 2022, Ukraine became a candidate for membership in the European Union. At the same time, the European Union has significantly updated the Crypto Asset Market Regulation (MiCA). Therefore, the domestic legislation regulating virtual assets needs to be revised due to the implementation of the MiCA.

Key words: MiCA; virtual assets; stablecoin; cryptocurrency; bitcoin; electronic money; money surrogate.

Стаття надійшла до редакції 09.02.2023